

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 27 - 28 มกราคม ค.ศ.1992 ณ ประเทศสิงคโปร์ สมาชิกอาเซียนอันประกอบด้วย บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ได้บรรลุความตกลงแม่บทว่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน (Framework Agreement on Enhancing ASEAN Economic Cooperation ค.ศ.1992) ซึ่งมีเนื้อหาสำคัญคือ การประกาศจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมทุกชนิด สินค้าประเภททุนและสินค้าเกษตรแปรรูป ให้ลดอัตราภาษีศุลกากร 0 - 5% ภายใน 15 ปี นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2536 (แต่ต่อมาในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Ministers : AEM) ครั้งที่ 26 เมื่อวันที่ 22-23 กันยายน 2537 ณ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประชุมได้ตกลงให้ลดระยะเวลาดำเนินการของ AFTA จาก 15 ปี ลงเหลือ 10 ปี โดยให้เสร็จสิ้นภายใน 1 มกราคม 2546 และให้รวมถึงสินค้าเกษตรไม่แปรรูปด้วย) ตามนัยข้อเสนอของ ฯพณฯ นายอนันต์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีของไทยในขณะนั้น และได้บรรลุความตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีศุลกากรพิเศษที่เท่ากันในเขตการค้าเสรีอาเซียน (Agreement on Common Effective Preferential Tariff (CEPT) Scheme for the ASEAN free Trade Area) (ในการศึกษานี้ต่อไปจะใช้คำว่า “CEPT”) ซึ่งใช้เป็นกลไกในการดำเนินการลดภาษีของเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกให้ประโยชน์หรือสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรแก่กันในลักษณะต่างตอบแทน กล่าวคือ การที่จะได้ประโยชน์หรือสิทธิพิเศษจากการลดภาษีของประเทศสมาชิกอื่นสำหรับสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง ประเทศสมาชิคนั้นจะต้องประกาศลดภาษีสำหรับสินค้าชนิดเดียวกันนั้นด้วย

สำหรับเหตุผลสำคัญที่ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมมือจัดตั้งเขตการค้าเสรีขึ้นในภูมิภาคนั้น เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและทางการเมืองในภูมิภาค และของโลกภายนอก การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคก็คือ การเปลี่ยนแนวกลยุทธ์การพัฒนาอุตสาหกรรมจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import substitution) ไปสู่การส่งออก (Export promotion) คือความต้องการของรัฐบาลของประเทศสมาชิกเปลี่ยนไปจากการปกป้องอุตสาหกรรมไปสู่การแสวงหาตลาดภายนอก หลังจากที่ตลาดภายในประเทศถึงจุดอิ่มตัวแล้ว และประเทศสมาชิกด้วยกันเองจะเป็นตลาดรองรับได้ส่วนหนึ่ง

ถ้าสามารถทำให้เกิดมีการค้าเสรีขึ้นได้ เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจภายนอกที่สำคัญก็คือ การรวมตัวที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นของสหภาพยุโรป การเริ่มใช้เงื่อนไขทางด้านสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชนเป็นเครื่องมือกีดกันทางการค้าและการก่อตั้งเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ที่ทำให้ประเทศเม็กซิโกเป็นแหล่งส่งออกสินค้าประเภทเดียวกันกับอาเซียนไปสู่ตลาดสหรัฐอเมริกา เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้สมาชิกอาเซียนต้องหวังพึ่งตลาดภายในอาเซียนด้วยกันมากขึ้น และเป็นไปได้ก็จะต้องทำให้เกิดการค้าเสรีขึ้นภายในกลุ่ม ส่วนเหตุการณ์ทางการเมืองในภูมิภาคที่เกิดขึ้นก็คือ การเปลี่ยนแนวนโยบายของประเทศจีนและประเทศสังคมนิยมในอินโดจีน การเปลี่ยนนโยบายของจีนมาสู่โลกภายนอกทำให้จีนเป็นแหล่งส่งออกที่สำคัญสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นปัจจัยหลักและเข้ามาแทนที่ตลาดของประเทศสมาชิกในประเทศคู่ค้าที่สำคัญ¹ โดยวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน คือ เพื่อขยายการค้าภายในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของประเทศสมาชิก และเพิ่มอำนาจต่อรองของอาเซียนในเวทีการเจรจา ระหว่างประเทศ และในอารัมภบทของ CEPT ย่อหน้าที่ 7 กำหนดว่า “เพื่อความร่วมมือในความเจริญทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคโดยการเร่งเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนภายในอาเซียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเขตการค้าเสรีอาเซียนที่ใช้ CEPT เป็นกลไก”² ซึ่งเป็นนโยบายการค้าเสรี (Free Trade Policy)^{*} และปัจจุบันอาเซียนมีประเทศสมาชิกรวม 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศ

¹ อุดม เกิดพิบูลย์ . ทฤษฎีและนโยบายการค้าระหว่างประเทศ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 282.

² CEPT 1992 Paragraph 7 “Determined to further cooperate in the economic growth of the region by accelerating the liberalization of intra-ASEAN trade and investment with the objective of creating the ASEAN Free Trade Area using the Common Effective Preferential Tariff (CEPT) Scheme.”

* นโยบายการค้าเสรี (Free Trade Policy) มีหลักการคือ หากประเทศต่างๆ ต้องการให้การค้าระหว่างประเทศดำเนินไปอย่างเสรี รัฐบาลประเทศที่ทำการค้าระหว่างกันจะต้องไม่สร้างอุปสรรคในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศ โดยจะไม่มีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าในลักษณะต่างๆ เช่น ภาษีขาเข้าและภาษีขาออก การจำกัดปริมาณการนำเข้า การห้ามนำเข้า การควบคุมการปริวรรตเงินตรา การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ การคุ้มครองการผลิตภายใน การซื้อขายสินค้าที่เจาะจงแหล่งกำเนิด (Specified Rule of Origin) การทุ่มตลาด การอุดหนุน การตั้งกฎเกณฑ์กระบวนการผลิตสินค้าอย่างเข้มงวดและอื่นๆ ซึ่งมาตรการเหล่านี้ล้วนแต่ทำให้การค้าระหว่างประเทศบิดเบือนไปในทางตรงกันข้าม การดำเนินนโยบายเช่นนี้ทำให้ประเทศต่างๆ จะผลิตสินค้าที่ตนเองมีความได้เปรียบโดย

สมาชิกดั้งเดิม 6 ประเทศ คือ บรูไน มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย และประเทศสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ คือเวียดนาม (ในปีพ.ศ. 2538) ลาวและพม่า (ในปีพ.ศ. 2540) และประเทศสุดท้ายคือ กัมพูชา (ในปีพ.ศ. 2542) ซึ่งจะเห็นได้ว่าอาเซียนประกอบด้วยประเทศสมาชิกที่มีความแตกต่างหลากหลาย (Diversity) ในด้านปรัชญาทางการเมือง ระบบการเมืองการปกครอง ระบบกฎหมาย ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ศาสนา ภาษา และเชื้อชาติ โดยเฉพาะความแตกต่างของระบบการเมืองการปกครองที่มีทั้งระบบสมบูรณาญาสิทธิราช ระบบอำนาจนิยม สังคมนิยม และประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบบการเมืองที่ไม่สอดคล้องหรือพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งการที่ประเทศสมาชิกเดิมมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าประเทศสมาชิกใหม่ ทำให้มีแนวโน้มที่จะแบ่งประเทศสมาชิกออกเป็น 2 กลุ่มย่อย และจะเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งในการผลักดันความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอาเซียน โดยเฉพาะการประสานความเห็นให้ได้ว่าซึ่งฉันทามติ (consensus) ในการร่วมมือหรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดด้านการเมืองและระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ดังกล่าวจะทำให้ประเทศสมาชิกมีผลประโยชน์และนโยบายในเรื่องต่างๆ ที่แตกต่างกัน เช่น เรื่องการเปิดเสรีการค้าและการลงทุนตามแนวทางการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน³

ในเรื่องกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างยิ่งของการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคหรือในความตกลงที่ให้สิทธิพิเศษทางการค้า ซึ่งได้นำกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้ามาใช้ในการพิจารณากำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อวัตถุประสงค์ทางศุลกากรหรือการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์อย่างยิ่ง (Most-Favoured Nation Treatment : MFN)⁴ รวมทั้งยังใช้เป็นข้อกำหนดอย่างหนึ่งในการเปิดเสรีทางการค้า แต่ในทางตรงกันข้าม หากใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าอย่างเคร่งครัดแล้วจะเป็นการเพิ่มข้อกีดกันทางการค้าโดยเป็นอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้รูปภาษี (Non-Tariff Barriers: NTB) ซึ่งบังคับให้ประเทศต่างๆ ต้องสร้างกลไกเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในขึ้น และการรวมกลุ่มทางการค้าในระดับภูมิภาคได้หันมาใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเพิ่มขึ้นในฐานะเป็นกลไกอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดผล คือ กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้ากลายเป็น

เปรียบเทียบกับแล้วจะนำสินค้าที่ผลิตไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ผลิตไม่ได้ ทำให้การจัดสรรทรัพยากรของโลกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ทัชชณัฎ ฤกษ์สุด, แอกต์และองค์การการค้าโลก (WTO) (กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2544), หน้า 17.)

³ สุรพงษ์ ชัยนาม, การสัมมนาทางวิชาการ “อาเซียนในสหัสวรรษใหม่” ในวันที่ 21-22 มิถุนายน 2543 ณ ห้องประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดโดยกรมอาเซียน กระทรวงต่างประเทศ, หน้า 5.

⁴ Stephensen Sherry M. and James, William E, “Rule of Origin and the Asia-Pacific Economic Co-operation,” Journal of World Trade 29 (1995).

สงครามภาคพื้นดินใหม่ในโลกของนโยบายทางการค้าและการแข่งขันทางธุรกิจ⁵ ยิ่งไปกว่านั้น กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าสามารถป้องกันการเบี่ยงเบนทางการค้า⁶ ซึ่งการเบี่ยงเบนทางการค้าจะเกิดขึ้นเมื่อสินค้านั้นมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้นหรือนำมาบรรจุหีบห่อใหม่ (repackaged) ในประเทศสมาชิก เพื่อที่จะปิดบังประเทศแหล่งกำเนิดที่แท้จริง

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องแหล่งกำเนิดสินค้า เป็นปัญหาที่ค่อนข้างยุ่งยากไม่ว่าในระดับประเทศหรือระหว่างประเทศในการจัดเก็บภาษีศุลกากร ซึ่งในบางกรณีอาจถูกนำไปใช้เป็นอุปสรรคทางการค้า เนื่องจากการจัดเก็บภาษีตามแหล่งกำเนิดของสินค้านั้นจะทำให้มีอัตราภาษีหลายอัตรา ก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น ในอดีตประเทศออสเตรเลียเคยจัดเก็บภาษีถึง 4 ประเภท คือ อัตราภาษีกับประเทศที่เป็นอาณานิคมที่ได้รับสิทธิพิเศษ อัตราภาษี

⁵ Joseph A. LaNasa III , “Rules of Origin under the North American Free Trade Agreement :A Substantial Transformation into Objectively Transparent Protectionism,” Havard international Law Journal 34 (1993).

⁶ การเบี่ยงเบนทางการค้า (Trade diversion) หมายถึง การลดการนำเข้าสินค้าจากประเทศซึ่งไม่ได้เป็นภาคีสมาชิกของความตกลงระดับภูมิภาคแล้วนำเข้าสินค้าจากประเทศภาคีสัญญาแทน เพราะมีต้นทุนต่ำกว่าอันเนื่องมาจากไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเบี่ยงเบนทางการค้าเป็นผลทางเศรษฐกิจในอีกลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ โดยการเบี่ยงเบนทางการค้าหมายถึง การที่ประเทศสมาชิกของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแหล่งนำเข้าสินค้านั้นจากประเทศที่มีใช่สมาชิกซึ่งผลิตสินค้านั้นด้วยต้นทุนต่ำ ไปยังประเทศสมาชิกในกลุ่มที่ผลิตสินค้านั้นด้วยต้นทุนสูงกว่า ยกตัวอย่าง เมื่อยังมีได้เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มเศรษฐกิจ ประเทศ A เคยเก็บสินค้าเข้า Y ในอัตราร้อยละ 100 ของราคานำเข้าไม่ว่าสินค้านั้นมาจากประเทศใด และพบว่าสินค้านำเข้าจากประเทศ C เมื่อรวมภาษีแล้วมีราคาต่ำที่สุด ต่อมาเมื่อประเทศ A เข้าร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจกับประเทศ B โดยมีการยกเลิกภาษีศุลกากรทุกชนิดระหว่างประเทศทั้งสอง ประเทศ A จะหันไปนำเข้าสินค้า Y จากประเทศ B ทั้งๆ ที่ต้นทุนและราคานำเข้าสูงกว่าประเทศ C แต่เนื่องจากสินค้านำเข้าจากประเทศ B ไม่ต้องเสียภาษีศุลกากร จึงมีราคาขายในประเทศ A ต่ำกว่าสินค้าจากประเทศ C ซึ่งยังคงต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 100 จึงเป็นการเบี่ยงเบนทางการค้าจากประเทศ (ที่มีใช่สมาชิก) ที่มีต้นทุนการผลิตต่ำไปยังประเทศสมาชิกที่มีต้นทุนการผลิตสูง (วันรักษ์ มิ่งมณีนาดิน และคณะ, พจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 5 (สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2540 หน้า 281.)

กับประเทศด้อยพัฒนาที่ได้รับสิทธิพิเศษ อัตราภาษีกับประเทศภาคีของแอกต์ตามหลักการปฏิบัติ
 เยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์อย่างยิ่ง และอัตราภาษีกับประเทศอื่นๆ ที่เหลือ⁶

ดังนั้น กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า จึงเป็นตัวกำหนดว่าสินค้านั้นมีสัญชาติในประเทศ
 ภาคีสมาชิกหรือไม่ เพื่อจะได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าไม่ว่าจะเป็นสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรและ
 สิทธิพิเศษทางการค้าอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับภาษีด้วยเพราะผู้ที่ได้รับสิทธิพิเศษดังกล่าวในเขตการค้า
 เสรี ก็คือ ประเทศสมาชิกเท่านั้น

การที่จะนำกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าหลักเกณฑ์ใดมาใช้บังคับนั้น ขึ้นอยู่กับ

(1) ลักษณะทางการค้าหรือธรรมชาติทางการค้า กล่าวคือ เป็นประเทศผู้ผลิต หรือเป็น
 ธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ/Trading Firm เช่น ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

(2) ชนิดสินค้าที่ทำการค้าระหว่างประเทศ

ในกรณีสินค้าที่ผลิตหรือได้จากประเทศหนึ่งประเทศเดียว (อย่างเช่น สินค้าเกษตร แร่
 ต่างๆ) แหล่งกำเนิดสินค้าจะชัดเจน อย่างไรก็ตาม เมื่อสินค้าผลิตมากกว่าหนึ่งประเทศแหล่งกำเนิด
 สินค้าจะไม่ชัดเจน กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าจึงได้นำมาใช้ในการพิจารณาในขอบเขตทาง
 เศรษฐกิจและพิจารณาสัญชาติของสินค้าในโลกซึ่งการผลิตเป็นไปอย่างโลกาภิวัตน์ ทั้งในการค้า
 และการลงทุนระหว่างประเทศ

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ คือ สินค้า
 ที่ได้รับสิทธิประโยชน์หรือสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรจะต้องเป็นไปตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิด
 สินค้า กล่าวคือ สินค้าทุกประเภทจะต้องผลิตขึ้นโดยใช้วัตถุดิบของประเทศสมาชิกผู้ส่งออกนั้น
 ทั้งหมด หรือมีส่วนการใช้วัตถุดิบภายในอาเซียนอย่างน้อยร้อยละ 40 ของราคา FOB ซึ่งปรากฏ
 ในความตกลง CEPT มาตรา 2 (4)⁷ แต่สำหรับสินค้าสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ประเทศสมาชิก
 ผู้ส่งออกสามารถเลือกใช้เกณฑ์ส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศภาคีสัญญาหรือเกณฑ์การ
 เปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญได้ปรากฏในความตกลง CEPT สำหรับสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และ
 สำหรับแป้งข้าวสาลี ได้กำหนดเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญสำหรับแป้งสาลีโดยใช้เกณฑ์
 การเปลี่ยนพิกัดในระดับตอน ปรากฏในความตกลง CEPT สำหรับแป้งข้าวสาลี

⁶ John H. Jackson, World Trade and the Law of GATT, (Indianapolis : Bobbs
 Merrill, 1969), p.208.

⁷ CEPT 1992 Article 2 (4) “ A product shall be deemed to be originating from ASEAN
 Member State , if at least 40% of its content originates from any Member State.”

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรม ในเขตการค้าเสรีอาเซียนยังมีวิธีการแสดงที่มาของแหล่งกำเนิดสินค้าไม่เหมาะสม จึงจำเป็นต้องศึกษาหลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรม โดยเลือกศึกษากรณีสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทและมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมเพราะมีมูลค่านำเข้าและส่งออกสูง แต่เนื่องจากทั้งอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าสูง ซึ่งทำให้อาจมีปัญหาในการได้แหล่งกำเนิดสินค้าโดยวิธีการคำนวณสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศภาคีสัญญา (Local Content) ที่ใช้เป็นเกณฑ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียนในปัจจุบัน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต เช่น แหล่งที่มาของวัตถุดิบ (เป็นของในประเทศหรือได้จากการนำเข้า) สัดส่วนของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต กระบวนการผลิต แต่ละขั้นตอนที่สำคัญต่อการพิจารณแหล่งกำเนิดสินค้า รวมถึงแนวโน้มการกำหนดกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของประเทศไทยในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีในอนาคต เป็นต้น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์หรืออัตราส่วนที่เหมาะสมของอุตสาหกรรมทั้งสองประเภทดังกล่าว อันจะส่งผลให้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียนมีหลักเกณฑ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่เป็นธรรมและโปร่งใส กล่าวคือ มีวิธีการแสดงที่มาของแหล่งกำเนิดสินค้าที่ชัดเจนแน่นอน ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการทั้งภายในประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนสามารถใช้และได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียนได้อย่างสูงสุด ทั้งยังส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนอีกด้วย

การที่จะศึกษากฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าให้เข้าใจจะต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องดังต่อไปนี้

- การจำแนกพิกัดศุลกากรและรหัสสินค้าตามระบบฮาร์โมนิซ (Harmonized System)
- ระเบียบราคาเกดต์ภายใต้ความตกลงราคาเกดต์ (GATT Customs Valuation Agreement 1994)
- ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตสินค้านำรวมถึงการเปลี่ยนแปลงและพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า

แต่อย่างไรก็ตาม ในเรื่องกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่ศึกษานี้จะมีเนื้อหาสาระทางเทคนิคมากกว่าปกติทั่วไป จึงอาจจะต้องทำความเข้าใจโดยพิจารณารูปภาพที่แสดงประกอบด้วย

1.2 สมมติฐาน

ปัจจุบันพบว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมในเขตการค้าเสรีอาเซียน ยังมีวิธีการแสดงที่มาของแหล่งกำเนิดสินค้าไม่เหมาะสมเนื่องจากไม่สอดคล้องกับหลักการทั่วไปของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าตามความตกลงว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าขององค์การการค้าโลก

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงหลักการพื้นฐานของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า รวมถึงหลักเกณฑ์และมาตรการศุลกากรที่ใช้เกี่ยวกับการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน
2. เพื่อทราบถึงหลักเกณฑ์และมาตรการศุลกากรที่ใช้เกี่ยวกับการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน
3. เพื่อทราบถึงปัญหาในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน
4. เพื่อทราบถึงกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในเรื่องนี้ มีขอบเขตของเนื้อหาครอบคลุมเฉพาะเรื่องกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตการค้าเสรีอาเซียน โดยเสนอเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอุตสาหกรรมรายสาขาที่ได้รับผลกระทบจากการใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในเขตการค้าเสรีอาเซียน คือ สินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ในเรื่องดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน
2. วิธีปฏิบัติตามระเบียบพิธีการศุลกากรและมาตรการศุลกากรในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน

3. ความตกลงระหว่างประเทศ กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมของเขตการค้าเสรีอาเซียน เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ และเขตเศรษฐกิจยุโรป

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

การดำเนินการวิจัยของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยจะทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและสภาพปัญหาการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า ศึกษาข้อมูลของกรมศุลกากร กรมการค้าต่างประเทศ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ความตกลงระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักเกณฑ์การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมของเขตการค้าเสรีอาเซียน เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ และเขตเศรษฐกิจยุโรป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงหลักการพื้นฐานของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า รวมถึงหลักเกณฑ์และมาตรการศุลกากรที่ใช้เกี่ยวกับการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า
2. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และมาตรการศุลกากรที่ใช้เกี่ยวกับการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
4. ทำให้ทราบถึงกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับที่เหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการทั้งภายในประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนสามารถใช้และได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียนได้อย่างสูงสุด ทั้งยังส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคอาเซียนด้วย